

BRUXELLES DÉVELOPPEMENT URBAIN
SERVICE PUBLIC RÉGIONAL DE BRUXELLES

*INSCHRIJVING VAN EEN ELEMENT OP DE INVENTARIS VAN
HET IMMATERIEEL CULTUREEL ERFGOED VAN HET
BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST*

Contact:

Directie van Monumenten en Landschappen

Brussel Stedelijke Ontwikkeling

C.C.N. - Vooruitgangstraat 80 1035 BRUSSEL

Tel.: 02/204.25.75

Fax: 02/204.15.22

E-mail: broh.monuments@gob.brussels

www.erfgoed.brussels

Gebaseerd op de teksten van de Conventie ter bescherming van het immaterieel cultureel erfgoed van de UNESCO, die dateert van 2003.

Het immateriële culturele erfgoed van het gewest dekt praktijken (gebruiken en tradities, zegswijzen, sociale praktijken, kennis en knowhow) die aanwezig zijn op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, alsook de instrumenten, objecten, artefacten en culturele ruimtes die daaraan verbonden zijn en die de gemeenschappen, groepen of individuen in het gewest erkennen als deel van hun erfgoed.

Om dit erfgoed te identificeren stelt de Directie Monumenten en Landschappen een beschrijvende inventaris op en houdt die bij, in samenwerking met de erfgoedgemeenschappen. De inventaris is belangrijk op kennis-, bewustmakings- en documentair vlak. Om opgenomen te worden in de inventaris, mag een element niet uitsluitend tot een gemeenschap behoren, maar moet het van gewestelijk belang zijn.

1. ALGEMENE VOORWAARDEN

Door dit formulier in te dienen aanvaardt de ondergetekende de volgende voorwaarden:

De ingevoerde gegevens zijn waar, oprecht en correct verklaard

Het element bevindt zich in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Het element hangt niet enkel af van de bevoegdheden van de Federatie Wallonië-Brussel of van Vlaanderen

De betrokken gemeenschap heeft deelgenomen aan en stemt in met het opnemen van het element in de inventaris en de verspreiding van de gegevens, met eerbiediging van het privéleven

2. IDENTIFICATIE VAN DE AANVRAGER:

Maak uw keuze: 2.1.: natuurlijke persoon of 2.2.: rechtspersoon

2.1. NATUURLIJKE PERSOON:

Mevrouw De heer

Naam: _____

Voornaam: _____

Rijksregisternummer: _____

Straat: _____

Nr.: _____ Bus: _____

Postcode: _____ Gemeente: _____

Telefoon of gsm: _____

E-mail: _____

Handelend in de hoedanigheid van: _____

2.2. RECHTSPERSOON:

2.2.1. NAAM VAN DE VERENIGING, INSTELLING OF ONDERNEMING:

"SOCIETE ROYALE DE L'OMMEGANG DE BRUXELLES" (Ommegang Oppidi
Bruxellensis - VZW)

Ondernemingsnummer: 0407-751-376

Vertegenwoordigd door:

(de gevolmachtigde)

Mevrouw De heer

Naam: JACQUES

Voornaam: Francis

Functie: secretaris-generaal van de "Société Royale de l'Ommegang de Bruxelles"
(Ommegang Oppidi Bruxellensis - VZW).

Straat: Huidevettersstraat

Nr.: 180

Bus: -

Postcode: 1000

Gemeente:Brussel

Telefoon of gsm: 32-(0)2-512.19.61.

E-mail: francis.jacques@ommegang.be

Contactpersoon:

Mevrouw De heer

Naam: JACQUES

Voornaam: Francis

Telefoon of gsm: 32-(0)2-512.19.61.

E-mail: francis.jacques@ommegang.be

2.2.2. HANDELEND IN DE HOEDANIGHEID VAN:

secretaris-generaal van de "Société Royale de l'Ommegang de Bruxelles" (Ommegang
Oppidi Bruxellensis - VZW).

3. IDENTIFICATIE VAN HET ELEMENT:

Benaming: de Ommegang.

3.1. BETROKKEN DOMEIN(EN)

- tradities, zegswijzen, talen
- podiumkunsten
- sociale praktijken, rituelen, feesten
- kennis en praktijken met betrekking tot de natuur en het heelal
- knowhow verbonden aan ambachten
- andere: _____

3.2. KORTE BESCHRIJVING VAN HET ELEMENT:

De Ommegang is een veelgelaagd feestelijk gebeuren waarin drie opeenvolgende onderdelen in elkaar overvloeien. De Ommegang vindt jaarlijks aanvang juli plaats in het historische hart van Brussel, gespreid over twee avonden.

Vanaf 19.30 uur kunnen het publiek en de stoetgangers een wedstrijd tussen de twee kruisboogschuttersgilden bijwonen. Vervolgens, rond 20 uur ongeveer, verlaat Keizer Karel V zijn voormalige paleis op de Coudenberg en begeeft hij zich naar de Zavelkerk waar hij wordt ontvangen tijdens een korte plechtigheid.

De optocht die zich in de straten rond de Zavelkerk heeft verzameld, trekt rond 21 uur naar de Grote Markt. Karel V en de keizerlijke ruitery rijden voor de stoet uit. De stoet trekt doorheen de straten van de stad en volgt een parcours van 1,5 kilometer, dat nauwelijks afwijkt van de destijds afgelegde weg. Talrijke groepen trekken in de processie op: kruisboogschutters, handboogschutters, haakschutters en schermers, net als verschillende vormen van immaterieel erfgoed (vendelzwaaiers, dansers en muzikanten, marionettenspelers, reuzen en fabeldieren, ...) en de brave burgers van Brussel.

Zodra de optocht de Zavel verlaat, nemen het hof van Karel V, de leden van de Orde van het Gulden Vlies en de Magistraat (de stedelijke gezagdragers) plaats op de keizerlijke tribune. Daarna volgen vendelen, volksdansen en een parade van de keizerlijke ruitery, die banieren meedragen met een afbeelding van de gebieden waarover Karel V heerst. Rond 22 uur komt de stoet van de Zavel aan op de Grote Markt, waar ze kronkelt zoals te zien is op zeventiende-eeuwse schilderijen. Een halfuur later barst een waar breugelfeest los waarbij ambassadeurs van verschillende vormen van springlevend cultureel erfgoed de goede lieden van Brussel vergasten op volksdansen, acrobatenkunst, marionettenspel van het Théâtre de Toone, een dans van stoetreuzen en fabeldieren, een voorstelling met het Ros Beiaard, een optocht van steltenlopers. Met een gevecht op het midden van het plein zorgen deze laatste voor een korte onderbreking van de feestelijkheden. Na het vuurwerk en het "rondeau des gilles de Marchienne" keert de keizer omstreeks 23 uur naar het stadhuis terug, en feest het volk verder op de Grote Markt.

2.3. BETROKKEN GEMEENSCHAP(PEN) OF GROEP(EN):

De Ommegang van Brussel belangt de volgende gemeenschappen aan:

a) zij die het evenement in praktijk brengen, maken en overdragen: zo'n 1200 personen van alle leeftijden (mannen, vrouwen en kinderen), Nederlands- en Franstalig, met uiteenlopende etnische, godsdienstige, professionele en sociale achtergrond.

Het betreft de figuranten die de goede lieden uitbeelden, voornamelijk burgers van Brussel en de Brusselse agglomeratie, en vertolkers van vormen van immaterieel erfgoed uit Brussel en de verschillende gewesten van België zoals:

- de Grote Koninklijke Gilde van de Kruisboogschutters van Sint Joris van Brussel;
- de Oude Grote Koninklijke en Edele Gilde van de Kruisboogschutters van Onze-Lieve-Vrouw op de Zavel van Brussel;
- de "Grand Serment Royal des Archers de Saint Sébastien van Brussel";
- de "Serment des Escrimeurs" van Brussel;
- de "Arquebusiers de Saint-Christophe" van Brussel;
- de Koninklijke Rederijkerskamer De Goubloem van Vilvoorde;
- de Rederijkerskamer De Leliebloem van Sint-Genesius-Rode;
- de Sint-Sebastiaansgilde van Haacht;
- de "porteurs de bannières Métiers" van Brussel;
- het "Théâtre Royal de Marionnettes de Toone" van Brussel;
- de "groupe Binche 1549" van Binche;
- de Kunstgroep Alkuone van Aalst (vendelzwaaiers);
- de Koninklijke Steltenlopers van Merchtem;
- de "Reconstitution Historique de la Procession de Saint-Guidon" van Brussel;
- de "Compagnons de Saint-Laurent – Meyboom" van Brussel;
- de "Fanfare du Meyboom" van Brussel;
- de muzikanten en dansers van Amélie Mélo van Rixensart;
- de Koninklijke Fanfare De Lanezonen - Tombeek van Overijse;
- de muzikanten en dansers van het "Ensemble Rondinella" van Brussel;
- de reuzendragers van Ath;
- de "Société Royale des Gilles Marchiennois" van Marchienne-au-Pont;
- de Thebaanse Trompetten van Oudenaarde;
- de groep van "Bon Peuple – Les Compagnons" van Brussel;

- de groep Parsifools van Brussel;
- de groep van Balisage van Overijse;
- de "groupe des Moines" van Maurage;
- de groep Sparadrap Circus van Brussel;
- de Koninklijke Turnvereniging Gymnasport van Grimbergen;
- de groep van hellebaardiers en massiers van Brussel.

Zijn ook betrokken partij: de Brusselse geslachten (de Koninklijke Vereniging der Afstammelingen van de Brusselse Geslachten), aristocraten van nu die zich als edellieden van toen uitdossen, de Kerkfabriek van de Zavelkerk en de Federale Politie te paard;

c) zij die het evenement bijwonen:

- bewoners van Brussel en de Brusselse agglomeratie die de drie onderdelen van de Ommegang volgen: in en rond de Zavelkerk (kruisboogschutterswedstrijd en ontvangst van Karel V), in de straten van Brussel (traject optocht) en op de Grote Markt (uitbeeldingen en voorstellingen);
- de rechtstaande en de in de tribunes zittende toeschouwers op de Grote Markt;

c) zij die het evenement organiseren: de "Société Royale de l'Ommegang de Bruxelles" (Ommegang Oppidi Bruxellensis - VZW).

3.4. PLAATS

De stoet van de Ommegang trekt door het historische hart van Brussel. Het evenement start op de Zavel met een kruisboogschutterswedstrijd en een ceremonie in de Zavelkerk die Karel V bijwoont. Vanuit verschillende wijken van het centrum van de stad vloeien de groepen samen in een grote processie, waarbij de kruisboogschutters, de andere wapengilden, het Onze-Lieve-Vrouwebeeld en tal van ambassadeurs van immaterieel erfgoed zich aansluiten. Met Karel V voorop laat de optocht de Zavel achter zich om uit te zwermen over de straten van de stad, en uit te monden op de Grote Markt, die sinds 1998 staat ingeschreven op de Werelderfgoedlijst.

3.5. KORTE VOORSTELLING VOOR VERSPREIDING DOOR DE DIRECTIE MONUMENTEN EN LANDSCHAPPEN

De Ommegang is een traditioneel en feestelijk evenement dat elk jaar begin juli plaatsvindt, op twee avonden, in het historische hart van Brussel. Dit identiteitsvormend evenement geniet een grote populariteit bij de - vooral Brusselse - bevolking, en is als veelgelaagd element van immaterieel cultureel erfgoed een bindmiddel tussen verschillende groepen. Het bestaat uit drie onderdelen:

- Op de Zavel: kruisboogschutterswedstrijd en ontvangst van Karel V in de Zavelkerk; stoetvorming.

- In het historische hart van Brussel: de Ommegang daalt vanaf de Zavel af tot aan de Grote Markt;
- Op de Grote Markt: de hofhouding van Karel V en de Magistraat nemen plaats op de keizerlijke tribune; vendelzwaaien, parade van de keizerlijke ruitery; vanaf de Zavel baant een slangvormige stoet zich een weg; groepen beelden verschillende erfgoedpraktijken uit waar tijdvakken, vuurwerk en volksfeest samenkomen.

4. KENMERKEN VAN HET ELEMENT

Leg kort de eigenheden en kenmerken van het element uit

4.1. BETROKKEN TA(A)L(EN), REGISTER(S), TAALNIVEAU(S)

Het merendeel van de betrokken gemeenschap, participanten en toeschouwers is tweetalig, namelijk Frans- en Nederlandstalig. Op de Grote Markt roept een heraut een deel van de gebeurtenissen voor het publiek ook om in het Engels.

4.2. OPGAVE VAN DE IMMATERIËLE UITDRUKKINGEN

Er zijn verschillende immateriële uitdrukkingen van het element:

- de Grote Koninklijke Gilde van de Kruisboogschutters van Sint Joris van Brussel
- de Oude Grote Koninklijke en Edele Gilde van de Kruisboogschutters van Onze-Lieve-Vrouw op de Zavel van Brussel
- de "Grand Serment Royal des Archers de Saint Sébastien van Brussel"
- de "Serment des Escrimeurs" van Brussel
- de "Arquebusiers de Saint-Christophe" van Brussel
- de Koninklijke Rederijkerskamer De Goubloem van Vilvoorde
- de Rederijkerskamer De Leliebloem van Sint-Genesius-Rode
- de Sint-Sebastiaansgilde van Haacht
- het "Théâtre Royal de Marionnettes de Toone" van Brussel
- de "groupe Binche 1549" van Binche
- de Kunstgroep Alkuone van Aalst (vendelzwaaiers)
- de Koninklijke Steltenlopers van Merchtem
- de "Reconstitution Historique de la Procession de Saint-Guidon" van Brussel
- de "Compagnons de Saint-Laurent – Meyboom" van Brussel
- de "Fanfare du Meyboom" van Brussel
- de muzikanten en dansers van Amélie Mélo van Rixensart
- de Koninklijke Fanfare De Lanezonen - Tombeek van Overijse
- de muzikanten en dansers van het "Ensemble Rondinella" van Brussel
- de reuzendragers van Ath
- de "Société Royale des Gilles Marchiennois" van Marchienne-au-Pont
- de Thebaanse Trompetten van Oudenaarde

4.3. OPGAVE VAN DE GEASSOCIEERDE MATERIËLE ELEMENTEN

Instrumenten, objecten, artefacten, plaatsen, ...

De Ommegang en historische bouwwerken en plaatsen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden: de Zavel (met de kerk) en de Grote Markt van Brussel, die onontbeerlijke culturele ruimten zijn waarin het evenement zich afspeelt.

De vzw die de Ommegang organiseert beschikt over twee gebouwen:

- een hoofdgebouw dat de maatschappelijke zetel van de vereniging herbergt, waarin zich de kantoren, vergaderzalen, het archief en de ateliers bevinden, en waar zowat 2500 kostuums en rekvisieten worden opgeslagen en hersteld;
- een bergplaats om het tuig op te slaan zoals het Ros Beiaard, de tenen reuzen, de fabeldieren (tweekoppige adelaars, eenhoorn, kamelen, looppaarden), de praalwagen, het baldakijn met de voorstelling van Onze-Lieve-Vrouw op 't Stoccken, de bloemenkar, ...

De hedendaagse instandhoudings- en bewaartechnieken voor erfgoed worden gebruikt voor de kleren en voor alle andere stoffelijke elementen uit de stoet. De kostuums en rekvisieten worden zorgvuldig opgeborgen in daartoe aangepaste lokalen, op kleeerhangers of in geëtiketteerde dozen, in de best mogelijke omstandigheden en onder verantwoordelijkheid van een team van beroepsnaaisters.

De kostuums worden jaarlijks nagekeken en waar nodig hersteld, met archiefbeelden en oude boeken als vast uitgangspunt. De oudste kostuums worden gaandeweg vervangen en in een zaal tentoongesteld als ze bijzonder belangrijk zijn.

Van de wapens (lansen, zwaarden, hellebaarden, ...), tamboers, vlaggen, helmen en harnassen, die droog worden bewaard, wordt net als voor al het andere bijhorende materiaal een inventaris opgesteld.

Sommige groepen van immaterieel erfgoed lopen met hun eigen materiaal mee in de Ommegang, in het bijzonder de wapengilden, de vendelzwaaiers en de steltenlopers.

Er bestaat een project om in de toekomst opnieuw wagens met voorstellingen van de rederijderskamers en de Stad Brussel te laten uitrijden, op basis van schetsen van Albert Marinus uit 1930.

4.4. VOORGESCHIEDENIS EN RECENTE ONTWIKKELINGEN

Oorspronkelijk, in 1348, was de Ommegang een godsdienstige processie. Na verloop van tijd werd hij een heuse stadsstoet, waarin alle politieke, economische en religieuze gezaghebbers mee opstapten. Toen Karel V op 2 juni 1549 naar Brussel kwam, koos de Magistraat van de stad ervoor de keizer de Ommegang te tonen, als economisch en militair machtsvertoon van de stad. De 18e eeuw luidde een periode van verval in, gekenmerkt door lange onderbrekingen, maar in 1928-1930 werd er een eigentijdse Ommegang uitgetekend, op basis van de beschrijving van de optocht die Karel V in 1549 had bijgewoond. De huidige Ommegang werd onderbroken tijdens de Tweede Wereldoorlog maar is sinds 1957 een jaarlijks evenement. De stoet blijft sterk geïnspireerd door de versie van 1930, maar evolueert constant qua vorm en functies, en volgt zo de maatschappelijke ontwikkelingen. De Ommegang zet de traditie van zowel religieuze als burgerlijke stoeten van het oude Brabant voort, waarin verschillende elementen van immaterieel erfgoed voorkwamen zoals dansers en muzikanten, maar ook reuzen en fabeldieren. Tegenwoordig trekt de optocht jaarlijks gedurende twee avonden in de maand juli door de Brusselse straten voor dat hij de Grote Markt bereikt.

4.5. SOCIOCULTURELE CONTEXT

Functies, waarden: rol van de genders, van de jongeren, ...

De Ommegang herrees in 1930 om het honderdjarige bestaan van het Koninkrijk België te vieren. Het evenement is sindsdien een feestelijk, levend en verankerd onderdeel van het erfgoed geworden. De Ommegang is tegenwoordig identiteitsbevestigend voor zowel de deelnemers als de bewoners van de Stad Brussel en van het gewest.

De Ommegang maakt deel uit van het sociale en cultuurleven van de Stad Brussel en van het gewest. Samen met andere culturele gebeurtenissen houdt de Ommegang een eeuwenoude traditie springlevend. Het evenement geeft de identiteit van de stadsbewoners voortdurend vorm en draagt zo bij aan hun welzijn.

Bij jong en oud staat deze traditie hoog in het vaandel. Met betrekking tot het element worden kennis, ervaring, praktijken en waarden uitgewisseld en overgedragen. Er zijn deelnemers van alle leeftijden uit eenzelfde familie of vriendengroepen die niet zelden tientallen jaren lang actief blijven. Jong en oud kunnen van de Ommegang genieten, en dat geldt zowel voor de deelnemers als voor de toeschouwers.

De Ommegang is een ontmoetingsplaats van personen met een verschillende achtergrond (professioneel, vermogen, streek), die samenkomen en voortdurend samenwerken. Tijdens de voorbereiding en tijdens de stoet heerst er een goede verstandhouding en is er wederzijds respect tussen de verschillende Nederlandstalige en Franstalige groepen, die jaarlijks de handen in elkaar slaan voor een gemeenschappelijk initiatief rond dit element.

4.6. SUPRAGEWESTELIJKE CONTEXT

In voorkomend geval het element plaatsen in een bredere geografische context.

De verschillende groepen en verenigingen, behoeders of gebruikers van specifieke elementen van immaterieel cultureel erfgoed, van binnen of van buiten Brussel, afkomstig uit één van de drie gewesten van het land, worden sinds 1930 uitgenodigd om hun gebruiken te delen, te verbreederen en op te gaan in de ruimere gemeenschap van de houders van de Ommegang.

Ten aanzien van de deelnemers en de bezoekers staat de Ommegang voor de versteviging van sociale en gemeenschapsbanden in de historische en kosmopolitische stad die de hoofdstad van Europa is. Voor tal van buitenlandse onderdanen die in Brussel bij internationale organisaties werken, vormt de stoet een belevenis.

5. ROLLEN VAN DE HOUDERS EN GEBRUIKERS VAN HET ELEMENT

Rollen van de voornaamste deelnemers die in deel 2.3 geïdentificeerd werden als lid van de gemeenschap of van de betrokken groepen.

5.1. DE UITVOERDERS (DIE OPTREDEN EN DOORGEVEN)

Volledige naam, geslacht en functie.

In totaal nemen bijna 1200 mannen, vrouwen en kinderen deel aan de drie onderdelen van het element: in en rond de Zavelkerk, aan de optocht in de Brusselse straten en aan de evenementen op de Grote Markt. Ze komen hoofdzakelijk uit de Stad Brussel en uit het gewest: de kruisboogschutters, de steltenlopers, de vendelzwaaiers, de vertegenwoordigers van de gilden en de ambachten, de reuzen en fabeldieren (en hun dragers), de "gilles de

Marchienne", de dansers en de muzikanten. De rollen van sommige hoogwaardigheidsbekleders van de stad (de "Magistraat") en aan het hof van Karel V worden vertolkt door de afstammelingen van de Geslachten die destijds de keizer hebben ontvangen.

Vrijwilligers, vooral Brusselaars, stellen de goede lieden van Brussel voor. Elk jaar opnieuw ontvangen de organisatoren van de Ommegang nieuwe verzoeken tot deelname.

5.2. TOESCHOUWERS EN ONDERSTEUNERS

Jaarlijks wonen tussen 10.000 et 12.000 personen de Ommegang bij. Terwijl meer dan 800 Brusselaars het onderdeel volgen dat zich in en rond de kerk op de Zavel afspeelt, kijken anderen toe hoe de optocht afdaalt; de overgrote meerderheid bevindt zich op de Grote Markt om de groepen te onthalen, de voorstellingen bij te wonen en aan het breugelfeest deel te nemen. Op het plein staan twee tribunes die elk plaats bieden aan 1000 betalende personen. Daarnaast zijn er nog eens 2000 staanplaatsen die gratis zijn. Een groot deel van de organisatiekosten wordt teruggewonnen uit de opbrengst van de betaalde plaatsen.

5.3. BEHEERDERS EN ORGANISATOREN

Het element wordt bovenal georganiseerd door de "Société Royale de l'Ommegang de Bruxelles" (vzw) die zorgt voor het goede verloop en het onderhoud en de opslag van de uitrustingen. De organisatoren zijn grotendeels ook vrijwilligers die een rol spelen in de Ommegang.

5.4. GEASSOCIEERDE INSTELLINGEN EN ORGANISATIES

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Stad Brussel hebben de Ommegang altijd actief ondersteund door logistiek en mensen ter beschikking te stellen van de organisator van het evenement, de "Société Royale de l'Ommegang de Bruxelles" (vzw). De stad en het gewest kennen de organisatoren ook financiële steun toe (de verkoop van plaatsen in de tribunes dekt de organisatiekosten van de Ommegang niet volledig). De gemeenschap van de Ommegang waardeert ten eerste de constructieve houding van de instanties: ze trachten de inhoud en het verloop van het element niet te beïnvloeden, en spannen zich in om het drukbezochte stadscentrum ook tijdens en ten behoeve van het evenement toegankelijk en veilig te houden.

6. TOESTAND, LEEFBAARHEID EN OVERDRACHT VAN HET ELEMENT

6.1. HUIDIGE OVERDRACHTSWIJZEN

Al verschillende generaties lang worden de Ommegang en zijn waarden binnen families en tussen vrienden mondeling en in gebaren en houdingen doorgegeven. We zien er talrijke kinderen die naast hun ouders wandelen, en die, zodra ze zelf ook kinderen krijgen, allen in

gezinsverband stoetgangers worden. Een pak van de mensen die in de Ommegang meelopen doen dit al sinds 40 of 50 jaar. De mannen en vrouwen die houders zijn van verschillende elementen van levendig erfgoed en elke editie present tekenen op de Ommegang, bereiden zich op hun rol voor in hun gemeenschap, waarbij ze hun ervaringen doorgeven aan hun jongste of nieuwe leden.

In de maanden voor de nieuwe voorstellingen komen de organisatoren en de vertegenwoordigers van de verschillende groepen in Brussel bijeen om het verloop van de Ommegang van het vorige en van het komende jaar te bespreken. Enkele weken voor de stoet komen de organisatoren andermaal samen en onthullen ze in aanwezigheid van afgevaardigden van de politie en de stad de slotversie van het programma van de nieuwe Ommegang, die nooit als twee druppels water op de vorige editie lijkt; de historische geloofwaardigheid wordt altijd gerespecteerd, maar hier en daar kan een kleinigheid worden aangepast. De vertegenwoordigers van de groepen bezorgen die informatie vervolgens aan hun leden. Bijzondere zorg wordt besteed aan het juiste voorkomen (juwelen, schoenen, kapsel, ...). Voor een goed begrip overloopt men in de dagen voor het evenement op een laatste vergadering het verloop van de activiteiten. Op de dagen van de Ommegang, aan het begin van de avond, ontmoeten de verschillende groepen elkaar in het stadscentrum om groeten uit te wisselen, over de rollen te praten, samen te eten en zich naar het vertrekpunt te begeven.

6.2. TRADITIONELE PRAKIJKEN DIE HET ELEMENT OF BEPAALDE ASPECTEN ERVAN REGELEN OF ER DE TOEGANG TOE BEPERKEN

De Ommegang is een feestelijke gebeurtenis die zonder enige beperking en zonder enig onderscheid voor iedereen openstaat (er nemen ongeveer evenveel mannen als vrouwen aan deel). Iedereen is welkom en kan aan het evenement, dat door de participanten en de toeschouwers gesmaakt wordt, deelnemen. Tussen allen heerst een gevoel van solidariteit, broederschap en wederzijds respect.

6.3. LEEFBAARHEID VAN DE IMMATERIËLE ELEMENTEN, BESCHIKBAARHEID VAN DE GEASSOCIEERDE MATERIËLE GOEDEREN/OBJECTEN

De Ommegang speelt zich overwegend af op twee uitzonderlijk goed bewaard gebleven locaties: de Zavelkerk, onder verantwoordelijkheid van de Kerkfabriek, en de Grote Markt van Brussel, in 1998 ingeschreven op de werelderfgoedlijst van de UNESCO, onder verantwoordelijkheid van de Stad Brussel. De betrokken instanties verlenen de "Société Royale de l'Ommegang" (vzw) het gebruik van en de vlotte toegang tot die locaties.

De organisatoren zorgen voor een gezond financieel beheer van het bezit, waaronder: 2500 kostuums, stoetreuzen en fabeldieren, praalwagens, vlaggen en tal van andere rekwisieten. Hetzelfde geldt voor de interne archieven. Gedurende het jaar regelt een team de administratieve zaken, belegt het de voorbereidingsvergaderingen en staat het in contact met de instanties, en zorgt het voor het onderhoud en het herstel van de uitrustingen. Bijzondere aandacht wordt besteed aan de zichtbaarheid van, en de reclame voor de Ommegang (programma's, persmappen, bijdragen aan wetenschappelijke en andere publicaties).

Sommige deelnemers aan de Ommegang zoals de vendelzwaaiers en de steltenlopers zijn hoeders van immaterieel erfgoed en verzorgen hun uitrusting zelf. De leefbaarheid is dus

gegarandeerd door de kwaliteit en de beschikbaarheid van kostuums, vlaggen en rekwisieten die in goede staat verkeren.

6.4. EVENTUELE BEDREIGINGEN

die wegen op de uitoefening, de overdracht of de beschikbaarheid van de geassocieerde materiële elementen of bronnen

Het voortbestaan van het element komt niet in het gedrang. De leefbaarheid van het element wordt gegarandeerd, in de eerste plaats door de uitvoerende groepen die er haast alle reeds bij waren in 1930: ze vernieuwen zich voortdurend, en delen intern en extern hun knowhow en de waarden van het element. Ook de organisatoren en de door het gemeentebestuur, vrijwilligers en andere verenigingen ondersteunde leden van de "Société Royale de l'Ommegang de Bruxelles" (vzw) staan garant voor de leefbaarheid van de Ommegang.

De kruisboogschutters speelden een voortrekkersrol bij de hergeboorte van de Ommegang in 1930 en het is in niet geringe mate aan hen te danken dat het evenement een blijver is. Als bezige gezelschappen nemen ze in de loop van het jaar initiatieven en organiseren ze toernooien, waaronder het voorspel van de Ommegang op de Zavel. Hun toewijding, hun langdurige inzet en hun deelname aan de drie onderdelen van het evenement staan borg voor de leefbaarheid en het behoud van deze tradities.

6.5. BESTAANDE BEHEERS- OF BEWARINGSMAATREGELEN

De leefbaarheid van de Ommegang komt momenteel niet in het gedrang maar er wordt wel voortdurend over gewaakt. Ze wordt op verschillende manieren gegarandeerd: via activiteiten van de in 1928 opgerichte "Société Royale de l'Ommegang de Bruxelles" (vzw), de goede contacten met het gemeentebestuur, en de geestdrift en toewijding van de optredende groepen.

Al bij de hergeboorte van de Ommegang in 1930 was de Stad Brussel zich bewust van het maatschappelijk belang van de gebeurtenis die na 1945 al gauw identiteitsvormend erfgoed werd. De bijdrage van de stad aan het beheer van de Ommegang is betekenisvol: ze is verantwoordelijk voor de veiligheid en stelt de infrastructuur ter beschikking die nodig is voor het goede verloop (instellen van verkeersvrije zones langs het traject van de stoet; gebruiksmachtiging van de Grote Markt, toelating om er twee tribunes op te richten). Deze nauwe samenwerking is een jaarlijkse traditie en draagt aanzienlijk bij tot de organisatie van de Ommegang. Een deel van de oude archieven van de Ommegang wordt door de stad bewaard.

7. REFERENTIES

7.1. ANDERE INVENTARISSEN

Wordt het element vermeld in een inventaris van de Federatie Wallonië-Brussel of van Vlaanderen?
Zo ja, geef de referenties op.

"Inventaire du Patrimoine culturel immatériel" van de Federatie Wallonië-Brussel: 10/05/2011

L'OMMEGANG DE BRUXELLES - Erkenning nr. 31

"Direction du Patrimoine culturel" bij de "Administration générale de la Culture" van de Federatie Wallonië-Brussel.

<http://www.patrimoineculturel.cfwb.be/index.php?id=7301>

7.2.

(BIBLIOGRAFISCHE, DISCOGRAFISCHE, AUDIOVISUELE EN ARCHIVISTISCHE) referenties

Is het element erkend bij de UNESCO of in een ander programma? Zo ja, geef de referenties op.

Baesten, V.

1889, *L'Ommegang de Bruxelles en 1615 d'après les tableaux de Denis van Alsloot*, Brussel, Vromant.

Cannuyer, Christian, Ducastelle, Jean-Pierre en Masson, Jean-François

2003 *Renaissance du Géant Saint Michel pour l'Ommegang de Bruxelles*, Izegem: Illustrata.

Calvete de Estrella, Juan Christoval

1873 *Le très-heureux Voyage fait par très-haut et très-puissant Prince don Philippe...*, traduit de l'espagnol par J. Petit, Brussel, bij Fr.-J. Olivier, deel 1, p. 195-202.

Chiarenza, Lillo, Paelinck, Valérie en Denis, Philippe

2013 *Toute la lumière sur... La Grand Place de Bruxelles*, Brussel: Editions Queen II.

De Dijn, Rosine en Himmer, Siegfried

1997, *De Grote Markt van Brussel. Monumentaal Toneel van de Ommegang*, Eupen, Editions Grenz-Echo.

de Trazegnies, Olivier en Breydel, Louis-Philippe

2007 *L'Ommegang = De Ommegang = The Ommegang*, Brussel: Editions de la Renaissance du Livre, groupe Luc Pire.

Haulot, Arthur

1981 *Cette Nuit-là, l'Ommegang de Bruxelles*, photographies de H. BOUCHER, notices historiques de P. de Meeüs d'Argenteuil et de J. Overloop, Brussel: Editions Trois Arches.

Heerbrant, Jean-Paul

2013 *Ommegang !*, Sint-Lambrechts-Woluwe: Centre Albert Marinus.

Henne, Alexandre en Wauters, Alphonse

1968; *Histoire de la ville de Bruxelles*, tome 1, édition augmentée par Mina Martens, Brussel, Culture et civilisations.

Lecomte-Depoorter, Isabelle

1999 *Ommegang*, préface d'Olivier de Trazegnies, illustrations de R. Follet, Brussel: Editions Glénat.

Marinus, Albert

1952 *Les plus belles heures du bon peuple de Bruxelles* dans *Les Belles Heures de Bruxelles*, p. 499-528, Brussel-Parijs, Elsevier.

Marinus, Albert

1937-1940 *L'Ommegang de Bruxelles dans Le folklore belge* deel 3, hoofdstuk 5, p. 131-172, Brussel: Editions historiques.

Marinus, Albert

1929 *L'Ommegang du Sablon* in *Le Folklore Brabançon*, 8ste jaargang, nr. 46, p. 1-24, heruitgave in *Varia*.

Meurant, René

1957 *L'Ommegang de Brussel*, Brussel: Editions Arena.

Twyffels, Brigitte

1997 *Pleins Feux sur l'Ommegang, la Reconstitution du Cortège en 1930 par Albert Marinus* Uitgegeven met steun van het Ministerie van Cultuur en Sociale Zaken van de Franse Gemeenschap van België, Sint-Lambrechts-Woluwe: Centre Albert Marinus.

van Puyvelde, Léo

1960 *L'Ommegang de 1615 à Bruxelles*, Brussel: Editions du Marais.

7.3. LINK NAAR DE WEBSITE

<http://www.ommegang.be>

8. INSTEMMING EN DEELNAME

Verduidelijk hoe de informatie in dit formulier ingezameld werd met de medewerking van de betrokken gemeenschap, groep of individuen.

In 2016 maakte het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werk van het opstellen van een interactieve inventaris voor het plaatselijke, immateriële culturele erfgoed en van criteria om op die lijst te worden opgenomen. De "Société Royale de l'Ommegang" (vzw) heeft met vertegenwoordigers van de groepen en met deskundigen samengewerkt om een dossier in te dienen tot opname van het element in de nieuwe gewestelijke inventaris.

Op verschillende vergaderingen tussen 2012 en 2016 was de door de Ommeganggezinde gemeenschap gewenste inschrijvingsaanvraag onderwerp van discussie. Vertegenwoordigers van de groepen, onderzoekers en sympathisanten van de Ommegang waren op die vergaderingen bijeengekomen.

Na lange en vele besprekingen met vertegenwoordigers van alle betrokken groepen, de Stad Brussel en het gewest heeft de vereniging eind 2016 het dossier voor het repertoriëren van het element afgerond. Zodra het dossier bijna voltooid was, werden de bewaringsmaatregelen het belangrijkste aandachtspunt van de vergaderingen. De Stad Brussel en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest hebben de autonomie van de vzw en haar rol als vertegenwoordiger van de gemeenschap en de betrokken groepen van de Ommegang steeds erkend.

Op 24 januari 2017 hebben alle betrokken gemeenschappen het dossier met inbegrip van de bewaringsmaatregelen definitief goedgekeurd op de zetel van de Ommegang.

9. FOTO'S OF ILLUSTRATIES:

Voeg minimaal drie afbeeldingen van 10x15 cm toe, vrij van rechten.

In voorkomend geval de legenda en het copyright verduidelijken.

- A. kruisboogschutterswedstrijd op de Zavel tussen de twee schuttersgilden – foto Marcel Vanhulst / 2016-07-05 _____
- B. de Ommegang vertrekt aan de Zavelkerk – foto Marcel Vanhulst / 2016-07-07 _____
- C. de Ommegang vertrekt aan de Zavel – foto Marcel Vanhulst / 2016-07-07 _____
- D. voorbereidingen op de binnenplaats van het Stadhuis – foto Marcel Vanhulst / 2016-07-07 _____
- E. vendelzwaaien op de Grote Markt – foto Frederic Andrieu / 2012-07-03 _____
- F. parade van de federale politie te paard – foto Frederic Andrieu / 2016-07-05 _____
- G. optocht op de Grote Markt van de stoet die van de Zavel komt – foto Frederic Andrieu / 2015-06-30 _____
- H. volksfeest op de Grote Markt – foto Lillo Chiarenza / 2008-07-01 _____
- I. kamp tussen de steltenlopers van Merchtem op het midden van de Grote Markt – foto Marcel Vanhulst / 2016-07-07 _____
- J. de avond gaat feestelijk de slotfase in op de Grote Markt – foto Frederic Andrieu / 2016-07-07 _____

Ik verklaar dat de inlichtingen op dit formulier waar en oprecht zijn.

Handtekening

Datum